

Justis- og beredskapsdepartementet

Innvandringsavdelingen

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Att.: Rådgiver Tonje A. Falch-Nevand

Oslo, 23. mai 2014

Høring – endring i utlendingsforskriften (engangsløsning for lengeværende barn)

Vi viser til departementets høringsbrev av 11. april 2014, og takker for anledningen til å gi våre innspill.

Innledende merknader

Antirasistisk Senter er positive til gjennomføringen av en éngangsløsning, men er dessverre svært kritiske til hvordan ordningen planlegges gjennomført. Departementet skriver innledningsvis:

Det er i dag mange barn som har bodd lenge i Norge uten oppholdstillatelse. Dette er en uheldig situasjon, ikke bare for barna og deres familier, men også for samfunnet.

Vi deler denne vurderingen. Derimot anser vi at det er et dårlig sammenfall mellom denne vurderingen og den éngangsløsningen som skisseres, ettersom den kun innebærer en løsning for et lite mindretall av dem det gjelder.

Vi går nedenfor innpå våre merknader til de ulike kriteriene som foreslås.

Kriteriet om returavtale

Ordningen vil altså kun gjelde barn fra land som Norge har en returavtale med. Returavtalen må i tillegg være trådt i kraft etter at foreldrene kom/etter at barna ble født. Dette vil medføre en åpenbar og markant forskjellsbehandling som vi anser som svært problematisk. Vi mener også at ordningen kan være i strid med forbudet mot diskriminering av barn ut fra nasjonal opprinnelse i Barnekonvensjonens artikkel 2.

Resultatet av forslaget bør bli omtrent som dette:

Iranske barn vil ikke omfattes uansett hvor lenge de har vært i Norge, fordi det er ingen returavtale mellom Norge og Iran. Iranske barn vil dermed rammes av at deres foreldre har flyktet fra et

totalitært regime som nekter å samarbeide med norske myndigheter. Vi anser det som forunderlig at Justisdepartementet ønsker å gi slik makt over disse barnas liv til et brutalt teokrati.

Afghanske barn som har vært her i ni år vil oppfylle kravet, siden returavtalen er fra august 2005. Afghanske barn som har vært her i åtte år er derimot utelukket.

Etiopiske barn som har vært her i tre år vil oppfylle kravet, siden returavtalen trådte i kraft i 2012.

Det er vanskelig å se rimelige beveggrunner for denne forskjellsbehandlingen, desto mye mer gitt dens dramatiske karakter. Departementet har etter hva vi kan se heller ikke gjort noe forsøk på å forklare eller begrunne dette kriteriet. Når man legger opp til en så markant forskjellsbehandling, vil vi mene at man som et minimum burde ha tydeliggjort motivasjonen og det konkrete behovet.

Når man har med barn å gjøre, anser vi uansett at det generelt bør forutsettes vesentlig høyere krav til gjennomskuelighet og rimelighet. I tillegg til de alvorlige konsekvensene for barnets fremtidige livsomstendigheter, kan man forsøke å forestille seg hvordan det vil være for et iransk barn som eksempelvis har vært i Norge i åtte år og skal sendes ut, å se at barn som har vært her i 3-4 år får opphold simpelthen fordi de er fra et annet land. Vi kan ikke se annet enn at en slik forskjellsbehandling vil gå sterkt imot enhver rimelig oppfatning av ”rettferdighet”, og at ordningen dessverre setter en ganske annen standard for hvordan man bør forholde seg til barn enn de bør kunne forvente.

I tillegg til at resultatet vil innebære alvorlig forskjellsbehandling av barn i samme situasjon, er det snakk om regler som er så vidt komplekse at mange nødvendigvis vil bli forvirret over hva som gjelder dem og ikke. Når man kommuniserer til en så sårbar målgruppe som det her er snakk om, og spesielt når barn er involvert, bør det være et hensyn i seg selv å etterstrebe enkle ordninger som lett lar seg forstå, og ikke kan utgjøre et grunnlag for falske forhåpninger.

Kriteriet om avklaring av identitet

Vi anser det isolert sett som positivt at foreldre/enslige mindreårige som så langt ikke har samarbeidet om å avklare identiteten, gis en ny sjanse til dette. Gjeldende praksis for vurdering av identitet må imidlertid betraktes som svært streng, slik at dette trolig vil bli enda et (sterkt) innsnevrende kriterium.

Eksempelvis for etiopiske asylsøkere – en av gruppene som i en del tilfeller vil kunne oppfylle kravet om returavtale – kan det være svært vanskelig å fremskaffe hjemlandets reisedokumenter. De færreste har hatt reisedokumenter da de flyktet, av den enkle grunn at de færreste etiopiere hadde vært utenfor hjemlandet tidligere. Vår erfaring er at hvis de nå forsøker å kontakte Den etiopiske ambassaden i Stockholm vil de ofte bli avvist, uten at de får noen dokumentasjon på avvisningen. Den etiopiske ambassaden fremstår generelt som motvillig mot eksil-etiopiere som ikke eksplisitt støtter regimet. Det er også godt kjent at den følger med på opposisjonelle miljøer og kartlegger disse, jf. rapporter fra Landinfo.

Dette vil igjen si at et sterkt problematisk, autoriært regime indirekte vil få stor makt til å holde barnefamilier utenfor denne ordningen, fordi ambassaden trolig ikke vil komme til å utstede reisedokumenter for etiopiere de anser som problematiske. Mer enn det: I denne situasjonen kan man mistenke at ambassaden vil være særlig tilbakeholden med å utstede reisedokumenter, fordi den ikke vil ønske å bistå opposisjonelle til å få opphold i Norge. Samtidig er det ingen andre

etiopiske dokumenter enn nettopp pass som har særlig notoritet. Slik kan den enkelte etiopiske familie i praksis være helt avhengig av en motvillig ambassades usannsynlige velvilje for å falle innenfor ordningen.

Andre grupper vil møte andre alvorlige problemer i anstrengelsene for å skaffe seg identitetspapirer. Konsekvensen er at en del/mange asylsøkere som har oppgitt riktig identitet, vil holdes utenfor ordningen fordi de ikke vil kunne dokumentere identiteten på det vis som forutsettes. I sum innebærer disse problemene at antallet personer som til sist vil falle innenfor ordningen, godt kan vise seg å bli enda lavere enn anslått.

For øvrig vil de strenge kravene som foreslås i forbindelse med identitet medføre mer saksbehandling for forvaltningen enn i tidligere éngangsordninger for barn, hvor man ikke har hatt et slikt kriterium. Håndhevelsen av dette kravet vil også være det som bidrar til den største uforutsigbarheten og usikkerheten for barnefamiliene, og barna, det er snakk om.

Hvis denne éngangsløsningen skal være en løsning for i alle fall noen barn, vil vi derfor foreslå at identiteten legges til grunn så lenge det ikke er konkrete grunner til å betvile den.

Personkretsen

Det foreslås at foreldre og mindreårige søsken skal gis opphold, til utelukkelse av søsken over 18 år. Det legges slik opp til splittelse av en del familier, med spesielt alvorlige konsekvenser for ungdommene som skal sendes til opprinnelseslandet alene. Dette er ungdommer som selv kan ha vært i Norge i mange år, herunder i store deler av oppveksten, og som dermed har sin primære tilknytning her, ikke bare hva gjelder sin nære familie, men også med tanke på skole, venner, språk, mv.

Dette innebærer også at man gir familiene som får opphold en svært dårlig start på prosessen med å finne seg til rette i Norge. De skal begynne sitt regulære liv her med å miste et av sine nærmeste familiemedlemmer, og med den engstelsen og sorgen dette ville innebære. For en del vil dette trolig bli den sentrale ulykken som familielivet vil kretse omkring i de kommende årene. Vi vet ikke hvor mange det er snakk om, men tviler sterkt på at det kan dreie seg om mange, og ser ikke at det finnes innvandringsregulerende hensyn som kan rettferdiggjøre en så hard begrensning. Vi vil derfor sterkt henstille til at man endrer dette forslaget.

Enslige mindreårige asylsøkere

Vi oppfatter det som svært positivt at enslige mindreårige asylsøkere blir inkludert, men igjen risikerer dette å gjelde en (svært) snever gruppe på grunn av kriteriene omtalt ovenfor.

Alternative ordninger

Ved alle tidligere anledninger hvor man har gjennomført amnestilignede éngangsordninger for lengeværende barnefamilier, har man gjennomført enkle, oversiktlige og inkluderende ordninger, hvor hovedregelen simpelthen har vært at alle som har hatt et opphold i Norge av en viss varighet og som befinner seg i Norge på en gitt dato, i utgangspunktet vil falle innenfor. Naturlige unntak har vært knyttet til alvorlige kriminelle forhold eller lengre opphold utenfor Norge i den aktuelle perioden.

Vi anser at dette er den eneste forsvarlige måten å gjennomføre en slik ordning på. En slik mer generell og inkluderende ordning vil dessuten stadig være *betraktelig* strengere enn de mange amnestiordningene som nokså jevnlig har blitt gjennomført i ulike europeiske land. En løsning som kun omfatter et mindretall – og som dessuten kun omfatter hva som fremstår som et nokså tilfeldig utvalg barn – er derimot ingen reell løsning overhodet.

Vi takker igjen for anledningen til å gi våre kommentarer.

Med vennlig hilsen,
for **Antirasistisk Senter**,

Rune Berglund Steen
leder

Anne Marie Mollén
rådgiver